

Συνέντευξη

ΑΛΑΝΑ ΠΟΡΤΕΡΟ

«Χρησιμοποιώ το σκοιτάδι για να χτίσω κάτι όμορφο»

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΙΟ

Ακολουθώντας τα χνάρια της Όπρα Γουίνφρεϊ ή της Ρις Γουΐνδερσον, η Ντούα Λίπα αποφάσισε πριν από μερικά χρόνια να φτιάξει το δικό της book club μέσα στο δικής της εμπνευσμένο lifestyle newsletter και website ονόματι Service95, με σκοπό να συστήσει μεταξύ άλλων τις χαρές της ανάγνωσης και στις νεότερες γενιές. Στο πλαίσιο αυτού του πρότζεκτ κάνει συχνά συνεντεύξεις με συγγραφείς, μεταξύ των οποίων η νομπελίστρια Ολγκα Τοκάρτσουκ και ο φημισμένος Τζορτζ Σάντερς, και το γεγονός ότι σε αυτή την περιβλεπτή Λίπα βρέθηκε πρόσφατα και η Αλάνα Σ. Πορτέρο δείχνει πόσο της άρεσε το πρώτο της μυθιστόρημα με τίτλο «Κακή συνήθεια» (κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκι). Δεν είναι μόνο η αλβανοβρετανίδα σουπερστάρ της ποπ θαυμάστριά του πονηρίσματος, καθώς και ο πολυβραβευμένος σκηνοθέτης Πέδρο Αλμοδόβαρ διαλαλεί τις αρετές του όπου σταθεί και όπου βρεθεί. Η Πορτέρο γεννήθηκε στη Μαδρίτη το 1978 και σπούδασε Ιστορία (με εξειδίκευση στον Μεσαίωνα) στο Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της πόλης (UAM). Ως τραν γυναίκα και μαχητική ακτιβίστρια της LGBTQ+ κοινότητας, έχει εξερευνηθεί, μέσα από την αρθρογραφία, την ποίηση, τη δραματουργία και τη σκηνοθεσία. Ζητήματα φεμινισμού, κουλτούρας της ισότητας και ορατότητας των διαμνηστικών απόμων. Έχει συνδηρώσει τη θεατρική ομάδα STRIGA, με την οποία ανεβάζει παραστάσεις στις οποίες συμμετέχει και ως ηθοποιός. Το βιβλίο της «La mala costumbre» (όπως είναι ο αυθεντικός τίτλος του) αποτελεί το πρώτο της μυθιστόρημα και κυκλοφόρησε το 2023 στην πατρίδα της σημειώνοντας τεράστια εμπορική επιτυχία και αποσπώντας διθυραμβικά σχόλια. Η ιστορία αυτή ενός κοριτσιού παιδευμένου σε ένα σώμα που το νιώθει ξένο και μεγαλώνει σε φτωχική συνοικία της ισπανικής πρωτεύουσας τη δεκαετία του '80 έχει ήδη μεταφραστεί σε 16 γλώσσες και αναμένεται η μεταφορά του στον κινηματογράφο. Το 2023 η Πορτέρο τιμήθηκε με το βραβείο Calama για το καλύτερο μυθιστόρημα της χρονιάς, το βραβείο Todos Tus Libros της Ένωσης Ισπανών Βιβλιοπωλών για το καλύτερο συγγραφικό ντεμπούτο, καθώς και με τα βραβεία των περιοδικών «Vanity Fair» και «Time Out» Ισπανίας για το καλύτερο έργο μυθολογίας. Το BHMAGAZINO μίλησε μαζί της για την τέχνη ως μοχλό κοινωνικής αλλαγής, για την περιοριστική αρρενωπότητα στις μεσογειακές χώρες και τη γνωριμία της με την Ντούα Λίπα.

Κατ' αρχάς, δεν γίνεται να μη σας ρωτήσω σε τι βαθμό είναι αυτοβιογραφικό το μυθιστόρημά σας. «Προκειμένου να γράψω μια γερή μυθολογία, χρειάζομαι ένα σταθερό έδαφος πάνω στο οποίο θα μπορούσα να χτίσω. Ας πούμε πως η «Κακή συνήθεια» είναι μια επιστροφή στο παρελθόν για να το βεβαιωρήσω, να εξερευνήσω τις εναλλακτικές διαδρομές που θα μπορούσε να

Η ισπανίδα συγγραφέας μιλάει στο BHMAGAZINO για τη μεγάλη της θαυμάστριά Ντούα Λίπα και την αγάπη της για τα ομηρικά έπη, ενώ εξηγεί γιατί το διάβασμα δεν μας κάνει απαραίτητως καλύτερους,

είχε ακολουθήσει και να του προσέσω την ποιότητα του μύθου».

Η διαδικασία της συγγραφής σας βοήθησε να καταλάβετε περισσότερα πράγματα για τον εαυτό σας; «Ευτυχώς έχω διαμορφώσει εδώ και χρόνια μια πολύ ξεκάθαρη αντίληψη για την ταυτότητά μου και δεν μπορώ να φανταστώ κάτι που θα με έκανε να αρχίσω να αμφιβάλλω ή να την αλλάξω. Ήταν ωστόσο μια πολύ όμορφη και δυνατή άσκηση το να φανταστώ μια εναλλακτική ζωή ή να χρησιμοποιήσω το σκοιτάδι για να χτίσω κάτι όμορφο. Αυτό, στο κάτω-κάτω, επιδιώκουμε οι περισσότερες συγγραφείς: τα εργαλεία που αποκτούμε μέσα από τις εμπειρίες μας να χρησιμεύουν για τη δημιουργία καλής λογοτεχνίας».

Οι μεγαλύτερες προκλήσεις που χρειάστηκε να αντιμετωπίσετε μέχρι τώρα στην καριέρα σας; «Οι υλικές συνθήκες της ζωής μας, τα προβλήματα που προκύπτουν από το γεγονός ότι είμαι γυναίκα, άνω των 40, ιραν

και προέρχομαι από την εργατική τάξη».

Ποιες οι κυριότερες λογοτεχνικές - ή και ευρύτερες πολιτιστικές - αναφορές σας; «Θα μπορούσα να απαριθμήσω επί ώρες. Μεταξύ των επιρροών μου βρίσκονται οίγουρα ο Λόρκα, ο Τομ Σπανιμάουερ, η Μαργκερίτ Γιουρσένω, ο Τρούμαν Καπότε, οι Άγγλοι Ρομαντικοί, οι εκπρόσωποι του γοτθικού μυθιστορηματός - από την Αν Ράνκλιφ έως την Εμίλι Μπροντέ - και βεβαίως τα ομηρικά έπη. Η «Ιλιάδα» και η «Οδύσσεια» είναι θεμελιώδη έργα για εμένα. Στη μουσική, το post-punk και το goth ρεύμα των δεκαετιών του '80 και του '90 με έχουν διαμορφώσει, αλλά η ζωή μου δεν θα έβγαζε νόημα χωρίς τη Μαντόνα, τον Μπίλι Τζορτζ, τον Μόρισει, τον Έλτον Τζον, τον Ντιέβιντ Μπίουσι ή τον Τζορτζ Μάικλ. Η ηλεκτρονική μουσική και το dark folk μου πρόσφεραν επίσης κομβικά ηχητικά τοπία για την εξέλιξή μου ως συγγραφέα. Στο ίδιο κλίμα, αφηλωμένα πολλά στο ακραίο metal, ιδίως στο black metal των 90s και στο σουηδικό death. Ωστόσο, ίσως αυτό που ακούω περισσότερο

τερο είναι η μουσική των τροβαδούρων χωρίς τη μεσαιωνική αισθητική και ευαισθησία δεν θα ήμουν εδώ - με ορίζει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Οσον αφορά τον κινηματογράφο, θα πω με μια ανάσα: Πέδρο Αλμοδόβαρ, Ντέιβιντ Λιντς, Τζιμ Τζάρμους, Γκρέτα Γκέρουγουικ, Κόπολα (πατέρας και κόρη), Σελίν Σιαρά, Γιώργος Λάνθιμος, Κώστας Γαβράς, Βιμ Βέντερς, Γιάουλα Ορτίθ, Χοσεφίνα Μολίνα, Κάρλος Σόουρα, Ρόμπερτ Εγκερς και Μισομι Φούσι: κάθε καλλιτέχνης που ξέρω ποιος είναι και υπεραισιάζεται αυτή την επίγνωση σε κάθε πλάνο, ακόμα κι αν δεν του πετυχαίνει πάντα. Όπως βλέπετε, είμαι ένα εκλεκτικό αλλά μάλλον προβλεψίμο άτομο».

Πιστεύετε ότι η λογοτεχνία μπορεί να λειτουργήσει και ως εργαλείο κοινωνικής αλλαγής ή αφορά περισσότερο την προσωπική έκφραση; «Νομίζω ότι ισχύουν και τα δύο. Ωστόσο, τις κοινωνικές αλλαγές δεν τις προκαλούν οι συγγραφείς. Αν κάποιο κείμενό μας εμπνεύσει κάποια επανάσταση, αυτό γίνεται επειδή ο λαός το επανερμηνεύει, το οικειοποιείται και το αξιοποιεί - το βελτιώνει. Ο πολιτισμός ανήκει σε όλους τους ανθρώπους, αν δεν έχει αυτή τη διάσταση, τότε πρόκειται μόνο για μια άσκηση ελιτισμού που δεν αλλάζει τίποτα. Το διάβασμα δεν μας κάνει καλύτερους, αλλά μας δίνει εργαλεία για να βελτιώμε τον κόσμο από πιο ειρηνικές και χρήσιμες οπτικές».

Υπάρχει ένα σημείο στο βιβλίο όπου περιγράφετε πόσο πιο ελεύθερες έμοιαζαν οι γυναίκες της γενιάς σας όταν περνούσαν χρόνο μαζί, σε αντίθεση με τους άνδρες που έμοιαζαν να αναπαράγουν μάστο στερρότυπα. Αξίζει, νομίζω, να πούμε δυο λόγια για το πόσο καταπιεστική και περιοριστική μπορεί να είναι η ιδέα που έχουμε για την αρρενωπότητα, ειδικά στις μεσογειακές χώρες.

«Η αρρενωπότητα έχει πολύ περιοριστικές οδηγίες χρήσης. Η παραμικρή παρέκκλιση ή εξέγερση ενάντια στις επιταγές της επιφέρει σκληρές τιμωρίες. Τα δευτερεύοντα θύματα της παραδοσιακής, μάστο αρρενωπότητας είναι οι ίδιοι οι άνδρες. Πρόκειται για μια μελωδία που παίζεται με πολύ λίγες νότες, επειδή κάθε αυτοσχεδιασμός θεωρείται «παραφονία». Στη Μεσόγειο, που εκ φύσεως είναι τόπος γεμάτος αισθησιασμό, έχει επικρατήσει μια παράξενη μελαγχολική, κάπως νηφάλια αρρενωπότητα. Οι λόγοι είναι πολλοί και αμφιβάλλω αν μπορεί κανείς να τους απαριθμήσει όλους, όμως και συνέβη και βρεθήκαμε με την εικόνα του άνδρα ως κουβαλητή και αφέντη του σπιτιού. Πάντα πίστευα ότι η αρρενωπότητα που συναντάμε στη Μεσόγειο πηγαίνει κόντρα στον εαυτό της. Είναι παράξενο να βλέπεις άνδρες τόσο κλεισμένους στον εαυτό τους, ενώ τους περιβάλλει ένα τόσο γόνιμο, όμορφο τοπίο και ένας πολιτισμός που κραυγάζει ζωή και αφθονία».

Η Μαδρίτη στο βιβλίο δεν είναι απλώς ένας τόπος αλλά κάτι σαν χαρακτήρας με τον

Η Ντούα Λίπα και ο Πέδρο Αλμοδόβαρ μιλούσαν δημοσίως με τα θερμότερα λόγια για το βιβλίο της Πορτέρο και συναντήθηκαν μάλιστα μαζί της στη Μαδρίτη.

οποίο αλληλεπιδρούν τα άλλα πρόσωπα του μυθιστορήματος...

«Το βιβλίο επιτελεί και ρόλο ερωτικής επιστολής προς μια πόλη που εξοφνίζεται μπροστά στα μάτια μου. Η Μαδρίτη είναι το σπίτι μου και θα είναι πάντα, αλλά δεν μοιάζει πλέον με τον εαυτό της. Η "Κακή συνήθεια" είναι ο τρόπος μου να κρατήσω ζωντανό το όνειρο της πόλης που υπήρξε. Εχω βάλει μέσα του όλη μου την αγάπη για τη γενέτειρά μου και όλες τις λογοτεχνικές μου ικανότητες».

Σας πήρε συνέντευξη και η Ντούα Λίπα, μια μεγάλη σταρ της σύγχρονης поп. Προέκυψαν απρόσμενες θεματικές στη συζήτησή σας;

«Περίεργως, η συνέντευξη με την Ντούα ήταν από τις πιο πιστές στο βιβλίο, τόσο θεματικά όσο και λογοτεχνικά. Συγκαταλέγεται στις αγαπημένες μου, επειδή, χωρίς να παραβλέπει τα τρανς ζητήματα, θέλησε να μιλήσει και για όλα τα άλλα πράγματα που αφορούν την ιστορία που έγραψα – κυρίως τα ταξικά. Ήταν εξαιρετική – με έκανε να νιώσω καταξιωμένη συγγραφέας και θα της είμαι πάντα ευγνώμων. Το ότι κάποια σαν την Ντούα προέβαλε το βιβλίο μου, άνοιξε το πεδίο ενός ευρύτερου ενδιαφέροντος, και αυτό είναι υπέροχο, γράφεις άλλωστε για να σε δια-

βάζουν. Παράλληλα, ωστόσο, προκάλυψε και κάποια αναστάτωση σε ορισμένους κύκλους που έχουν πολύ μεγάλη ιδέα για τον εαυτό τους. Εγώ, από πλευράς μου, την ευχαριστώ εγκάρδια, όπως και όλη την ομάδα του Service95* υπήρξαν εξαιρετικά γενναίοι μαζί μου».

Υπάρχουν σειρές, ταινίες, βιβλία με τρανς χαρακτήρες που σας αρέσουν ιδιαίτερα; Ποια είναι η γνώμη σας για την καταληκτική ισπανική τηλεοπτική παραγωγή «Veneno», το «Pose» ή το κινηματογραφικό «Emilia Pérez»;

«Το "Veneno" είναι πράγματι ένα αριστούργημα, το "Pose" ένα πολύ όμορφο παραμύθι που χρειαζόμασταν κάποιος να μας το διηγηθεί. Δεν ανήκω στο φαν κλαμπ του φιλμ "Emilia Pérez". Στη λογοτεχνία, μία από τις καλύτερες συγγραφείς της εποχής μας είναι η Καμίλα Σόσα Βιγάδα. Στενοχωριέμαι να τη βάζω στο στενό πλαίσιο της τρανς λογοτεχνίας, γιατί το ξεπερνά, αλλά πρέπει να την αναφέρω. Η ποίηση της Ρομπέρτα Μαρέρο είναι απολύτως ουσιώδης, το ίδιο και η εικαστική της τέχνη, τα κολλάζ της. Επίσης, συγκαταλέγωμαι στις θαυμάστριες της δουλειάς των αδελφών Γουατασόφσκι: οι ταινίες "Matrix" και η σειρά "Sense8" είναι τρανς ποίηση».

«**Τις κοινωνικές αλλαγές δεν τις προκαλούν οι συγγραφείς. Αν κάποιο κείμενό μας εμπνεύσει κάποια επανάσταση, αυτό γίνεται επειδή ο λαός το επανερμηνεύει, το οικειοποιείται και το αξιολογεί – το βελτιώνει**»

Λέτε κάπου στο βιβλίο κάτι πολύ ωραίο για τις ανδρόγυνες φιγούρες της δεκαετίας του '80, που έκαναν πιο οδυνηρές τις επιθυμίες σας επειδή ήταν τόσο παρούσες, όμως την ίδια στιγμή φάνταζαν ως κάτι απίστευτα μακρινό. Είναι καλύτερα τα πράγματα τώρα;

«Φυσικά η εκπροσώπηση έχει αυξηθεί και έχει γίνει πιο προσιτή: υπάρχουν περισσότερα και καλύτερα παραδείγματα. Οι κοινωνίες επίσης προχωρούν μπροστά – αυτό δεν σταματάει. Αλλά η θέση μας παραμένει εύθραυστη: είμαστε το "καναρίνι στο ορμητικό". Οι επιθέσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα συχνά ξεκινούν από εμάς,

αλλά ποτέ δεν σταματούν εκεί. Μετά από εμάς, έρχεται η δική σας σειρά».

Τα δικαιώματα των τρανς βάλλονται όντως αυτό το διάστημα, ειδικά στις ΗΠΑ. Είστε αισιόδοξη για το μέλλον;

«Πάντα. Η απαισιοδοξία είναι αναδραματική. Εχουμε επιβιώσει από κοινωνίες που μας έχουν θεοποιήσει (κάτι που είναι ένας ακόμη τρόπος αποανθρωποποίησης), που μας έχουν εκτελέσει και μας έχουν περιθωριοποιήσει. Είναι καιρός να καταλάβουμε όλοι ότι η τρανς ταυτότητα είναι κομμάτι της ανθρωπότητας: ύπαρξη και, πάνω απ' όλα, να μας αφήσουν στην ησυχία μας».